

Харківський національний університет Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба.

Групове заняття № 6
з навчальної дисципліни
“ІСТОРІЯ ВІЙН ТА ВІЙСЬКОВОГО МИСТЕЦТВА”

Змістовий модуль 2. Заняття 2.
Період Другої світової війни з грудня 1941 по грудень 1943 року .

Групове заняття № 6
з навчальної дисципліни
“ІСТОРІЯ ВІЙН ТА
ВІЙСЬКОВОГО МИСТЕЦТВА”

Змістовий модуль 1. Заняття 2.
Період Другої світової
війни з квітня 1942 по
грудень 1943 року.

Навчальні питання ■

1. Напад на Перл – Харбор
2. Харків у Другій світовій війні
3. Сталінградська битва
4. Курська битва
5. Битва за Дніпро. Визволення Києва

ЛИТЕРАТУРА

- 1. Історія України неупереджений погляд: факти, міфи, коментарі/ В.В. Петровський, Л.О. Радченко, В.І. Семененко. – Вид. 3-те, випр. та доп.- Х.; ВД „Школа”, 2010. - 624 с.
- 2. Історія війн та військового мистецтва.Х, ХНУПС 2020
- 3. Харківщина у роки у роки Великої вітчизняної війни: документи і матеріали / Укладач О.В. Дьякова. – Х.; „Видавництво САГА”, 2010, - 386 с.
- 4. Історія воєнного мистецтва: підруч. / І.І. Фурман, М.І. Рибак, С.В. Сидоров та ін. – 2-ге вид., випр. та доп. – К. : НУОУ, 2012. – 300 с.

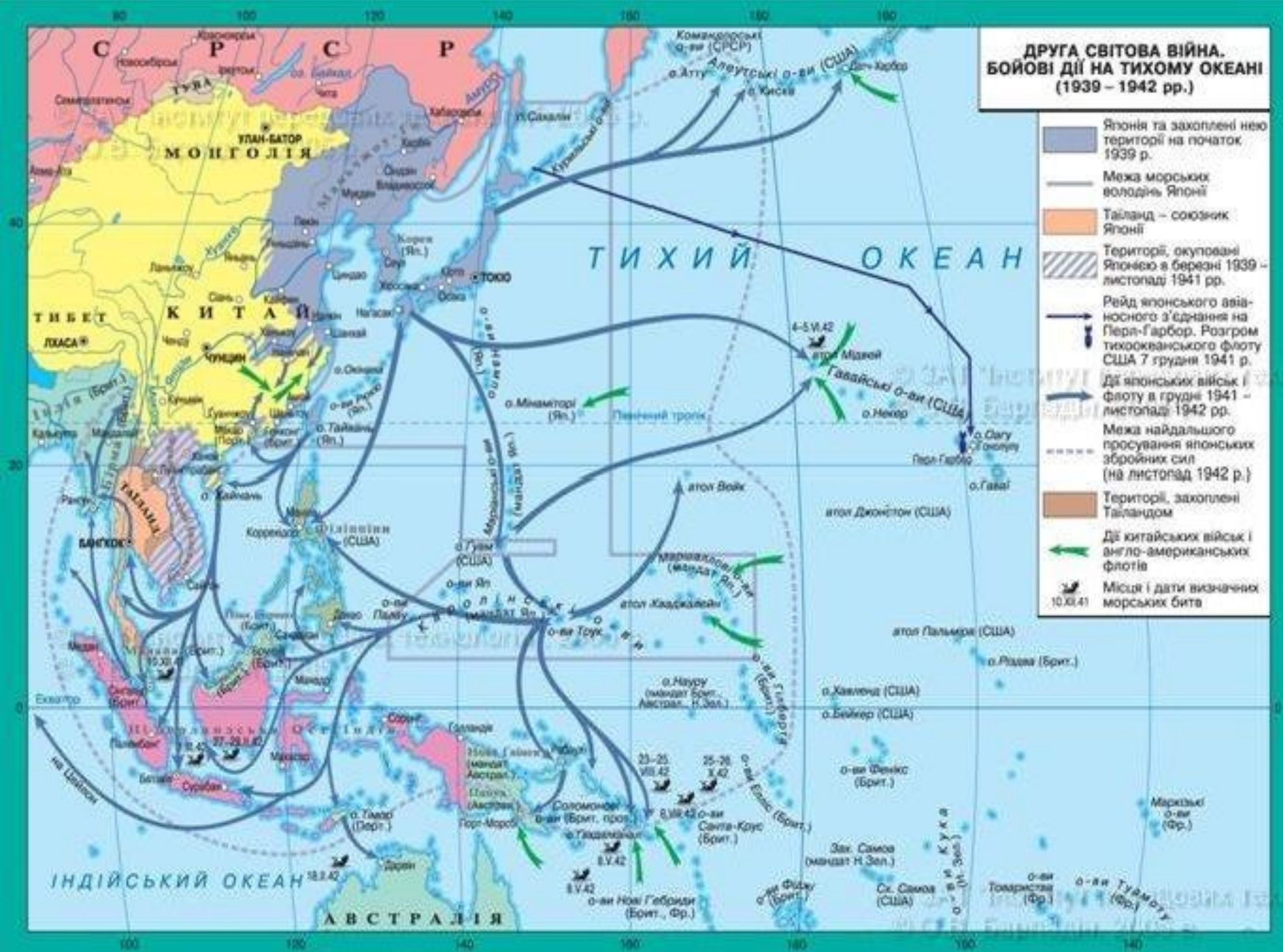
1. Напад на Перл – Харбор.

A dramatic, sepia-toned illustration of the Pearl Harbor attack. In the foreground, the large, bold, red text "PEARL HARBOR" is superimposed over the scene. The background shows a battleship on the right, several aircraft in flight, and a large, glowing arc of light or smoke in the sky, suggesting the impact of a bomb.

PEARL HARBOR

Перл – Харбор – головна військово – морська база США в центральній частині Тихого океану на острові Оаху, де знаходились головні сили американського флоту.

ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА. БОЙОВІ ДІЇ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ (1939 – 1942 рр.)

Співвідношення збройних сил обох сторін

Америка

Японія

8 лінійний кораблів

41 есмінець

5 підводних човнів

8 крейсерів

9 мінних загороджувач

10 тральщиків

394 літака

294 зенітних знарядь

42 959 чоловік

Всього 81 бойовий корабель

8 авіаносців

65 есмінців

21 підводний човен

22 крейсера

11 лінкорів

5 надмалих підводних човнів

Близько 80 кораблів менших розмірів

Всього 141 бойовий корабель

Розташування кораблів
в бухті Перл-Харбор
7 грудня 07:55

1 км

В досвітній темряві 7 грудня авіаносці віце – адмірала Нагумо досягли точки зльоту літаків та знаходились в 200 милях від Перл – Харбора.

В ніч на 7 грудня 2 японських есмінця обстріляли острів Мидуей, а у Перл – Харборі почали діяти спущені на воду малі підводні човни. Два з них були знищені американськими патрульними силами.

В 6:00 7 грудня 183 літака – основна група нападу першої хвили піднялись з авіаносців та попрямували до цілі. Ця група включала 49 штурмовиків – бомбардувальників типу «97», кожний з яких ніс 800 – кілограмову бронебійну бомбу. 40 штурмовиків – торпедоносців з підвішеною під фюзеляжем торпедою, 51 пікіруючий бомбардувальник типу «99» кожен з яких мав по 250 кілограмовий бомбі.

Сили прикриття склалися з трьох груп винищувачів, загальною чисельністю 43 літаки.

В 7 годин 55 хвилин японські літаки атакували всі крупні кораблі та літаки на аеродромах.

В результаті японської атаки було потоплено 3 лінійних кораблі та знищена велика кількість літаків. Японці втратили 9 літаків.

Перша хвиля 7:40

м. Кахуку

о. Оаху

7:49

5i 6i

2п
3i

1п
1i

21°30'

7:51

+ Уеллер

7:53

Канеохе

+ 7:53

1в
2в
3в
4в
2i

1т
2т
4i

3т
4т

Перл-Харбор

7:55

Хікам

Беллоуз

7:53

Зва+

7:57

м. Барберс

8:05

158°

- Висотні бомбардувальники B5N2 "Кейт"
- Торпедоносці B5N2 "Кейт"
- Пікіруючі бомбардувальники ZA2 "Вея"
- Винищувачі A6M2 "Зеро"

Літаки другої хвилі (170) піднялись з авіаносців в 7 годин 15 хвилин.

В другій хвилі нараховувалось 54 штурмовика – бомбардувальника типу «97» , 80 пікіруючих бомбардувальників типу «99» та 36 винищувачів, які прикривали дії бомбардувальників. До 8.00 літаки повернулися на авіаносці.

В 9.00 була здійснена третя атака, вона була відбита силами протиповітряної оборони. Японці втратили 9 винищувачів, 15 пікіруючих бомбардувальників та 5 торпедоносців. Американці потопили один підводний човен та 5 понад малих підводних човнів, дії яких були мало ефективні.

В результаті удару японської авіації на Перл – Харбор **стратегічна мета - перешкодити втручання Тихоокеанського флоту США в японській операції на півдні – була в основному досягнута.**

4 американських лінкора було потоплено, ще 4 сильно пошкоджені, 10 інших військових кораблів потоплені або виведені з ладу; 349 американських літаків знищено або пошкоджені; серед вбитих або поранених американців -3581 військовий, 103 цивільних.

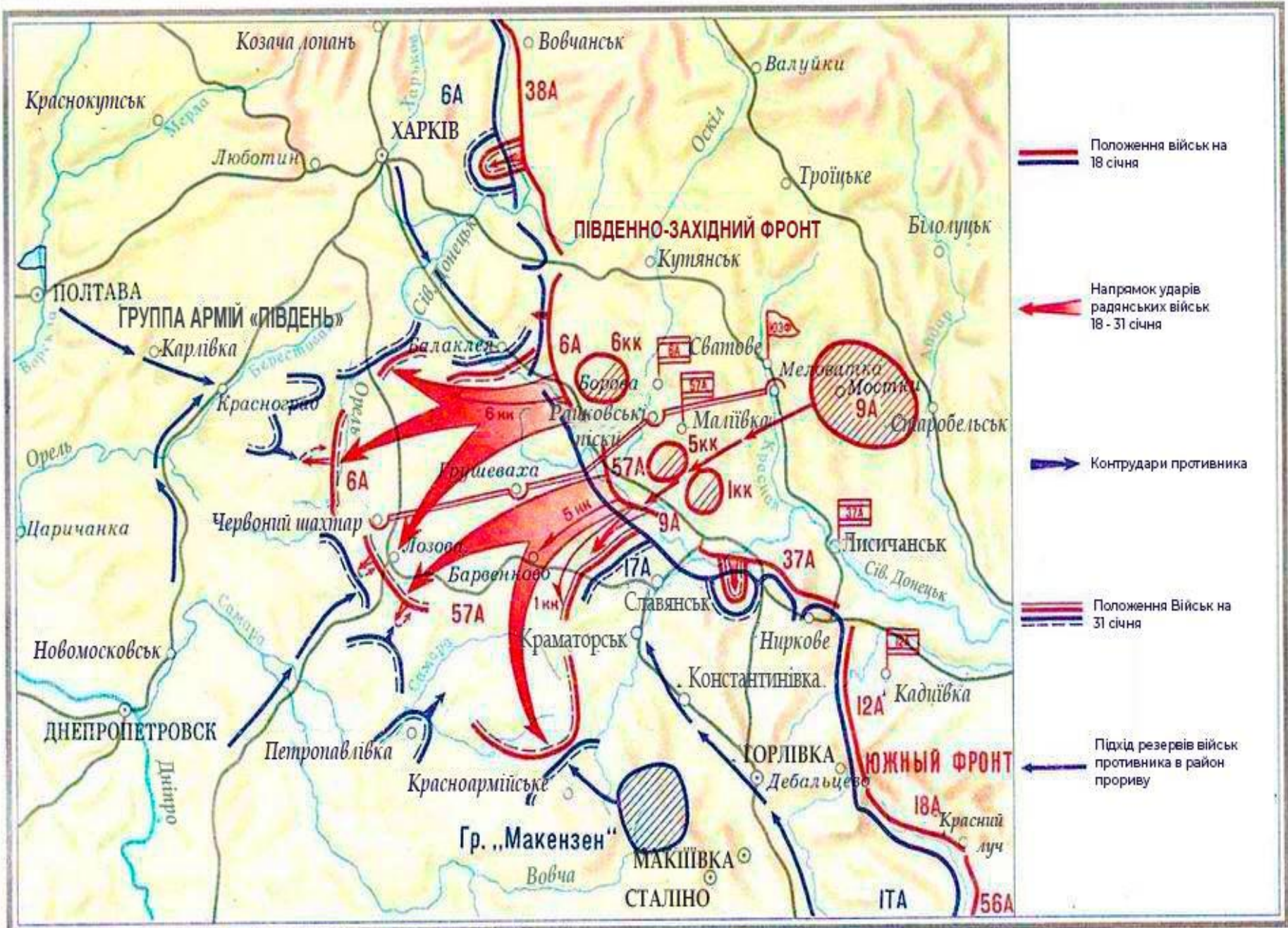

2. Харків у Другій світовій війні

БОЇ В МІСТІ ХАРКІВ 23-24 жовтня 1941 року

БАРВІНКОВО-ЛОЗІВСЬКА НАСТУПАЛЬНА ОПЕРАЦІЯ. СІЧЕНЬ 1942 Р.

Харківська операція 1942 з 12 по 29 травня.

Командування Вермахту планувало ліквідувати Барвінківський плацдарм, почавши наступ 18 травня. Однак Червона Армія почала наступати раніше, 12 травня. Головна мета – оточення німецьких частин.

Прорив був вдалим, але бездіяльність і неузгодженість дій Південного фронту дала можливість німцям перегрупувати війська.

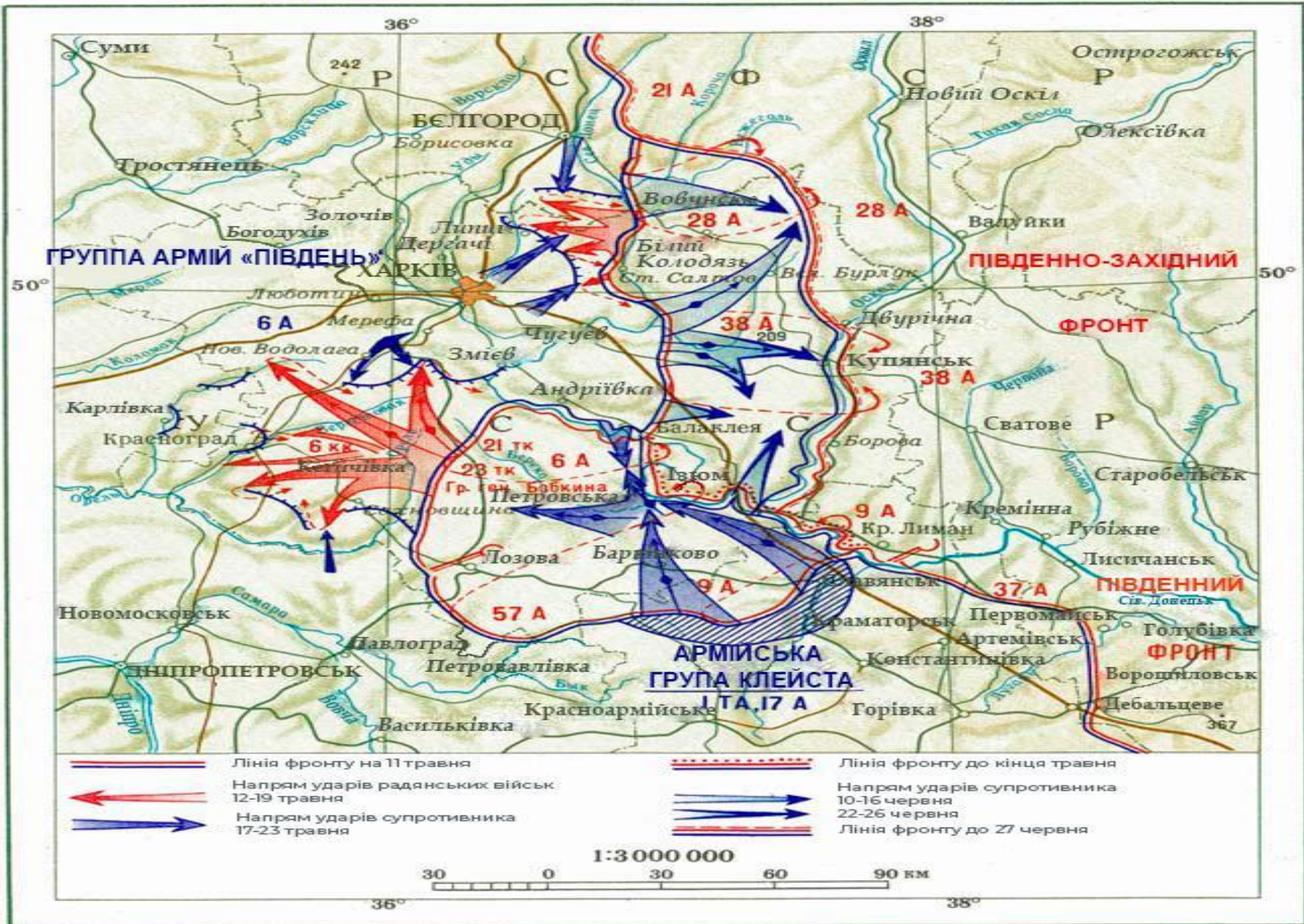
У результаті до 23 травня значна частина військ ударного угруповання Червоної Армії опинилася в оточенні в трикутнику Мерефа - Лозова - Балаклея.

В цьому трикутнику армія оборонялася аж до 30 травня, поки не надійшов наказ про початок прориву для відступу.

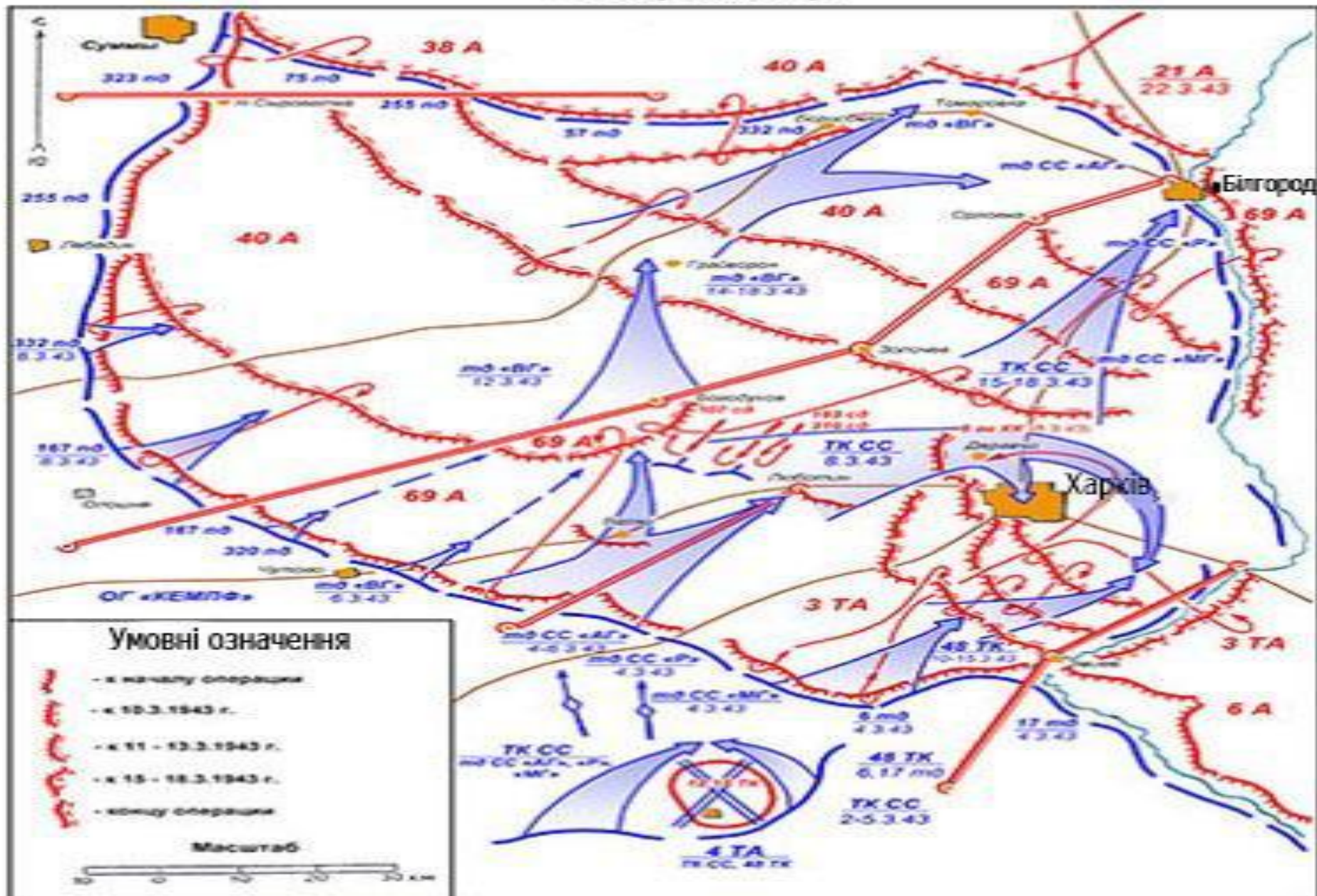
Незважаючи на всі зусилля, вирватися з "Барвінківської западні" вдалося не більше десятої частини оточених.

Втрати: радянські війська 277190 о\с, з них 170958 – вбитими. 106232 тис. полонених, знищено 1240 танків; німецькі – 5048 вбитими, 22127 поранено, 2269 пропавши безвісти; румунські – близько 32 тис.

БОЙОВІ ДІЇ НА ХАРКІВСЬКОМУ НАПРЯМІ. Травень-червень 1942р.

Хід бойових дій на лінії Воронежського фронту 4-23 березня 1943р.

**23 серпня
1943 р.**

Визволення Харкова

**Харківсько-
Белгородська
операція**

**Воронезький
фронт**

**Степовий
фронт**

Завершення Курської битви

Харків. 1943 рік

3. Сталінградська битва

A black and white historical photograph showing a scene of urban warfare. The foreground and middle ground are filled with a massive pile of rubble, including bricks and debris. Several soldiers in heavy winter coats are visible, some standing and others moving through the wreckage. In the background, the remains of brick buildings with broken windows and missing roofs stand against a cloudy sky. The overall atmosphere is one of devastation and the harsh conditions of the battle.

СТАЛІНГРАДСЬКА БИТВА

(17 липня 1942 — 2 лютого 1943)

Мета німецького наступу, який мали здійснювати дві групи військ загальною чисельністю понад 1 мільйон людей та близько 2500 танків, за підтримки військ сателітів: Румунії, Угорщини та Італії (близько 600 000 осіб) розгром радянських військ на півдні країни з подальшим захопленням басейнів Дону і Волги, оволодінням важливим промисловим містом **Сталінградом** (вузлом річкового та залізничного сполучення, важливим машинобудівним центром), а потім **опанування нафтовими свердловинами Кавказу** для забезпечення Німеччини достатньою кількістю енергетичних ресурсів, необхідних для продовження війни.

Наступ німецьких військ (з 23 серпня по 18 листопада 1942 року)

У листопаді, після трьох місяців кривавої битви **німецькі війська** нарешті досягли берегів Волги у центрі міста, **захопивши 90 % міста**

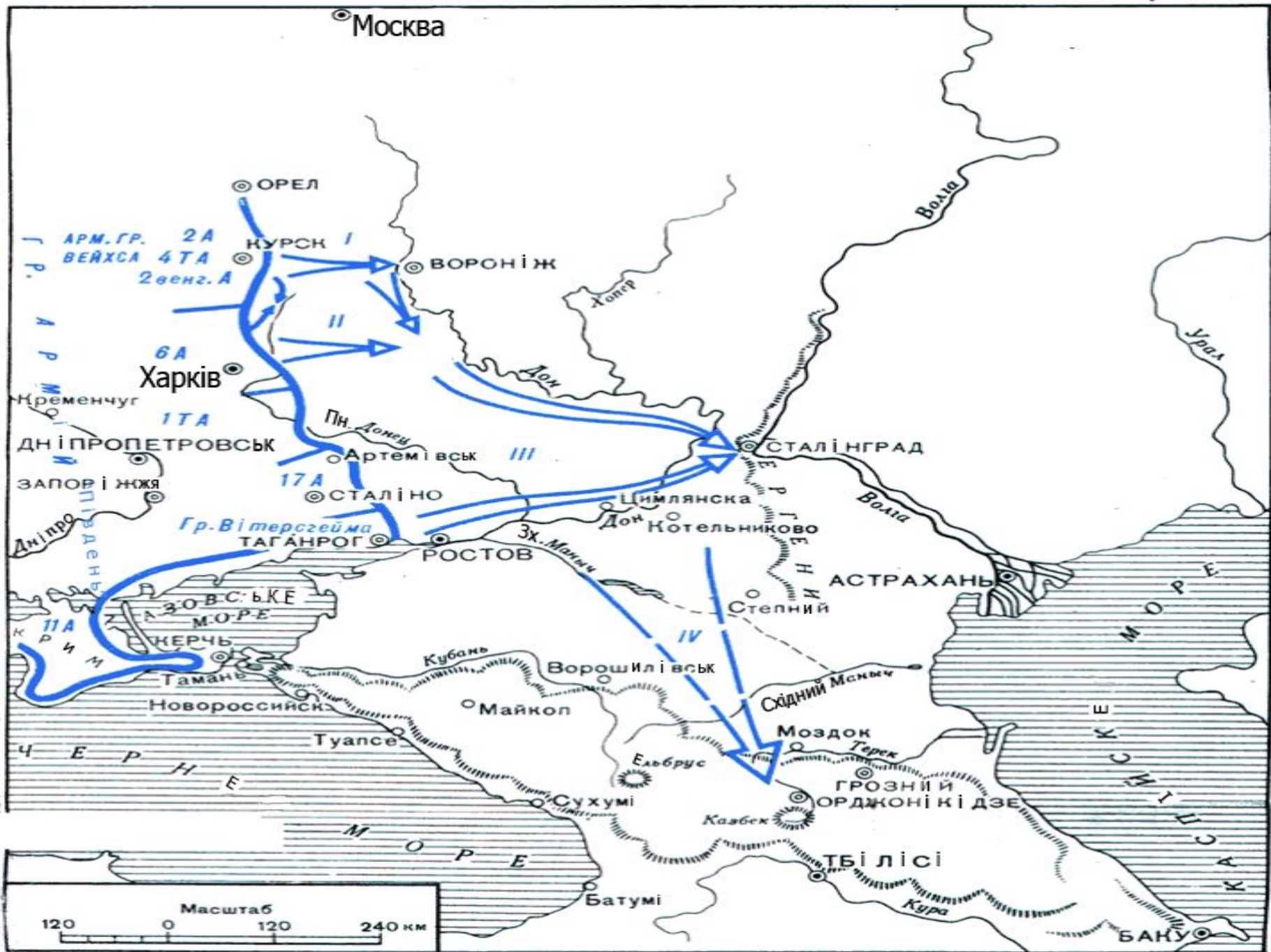
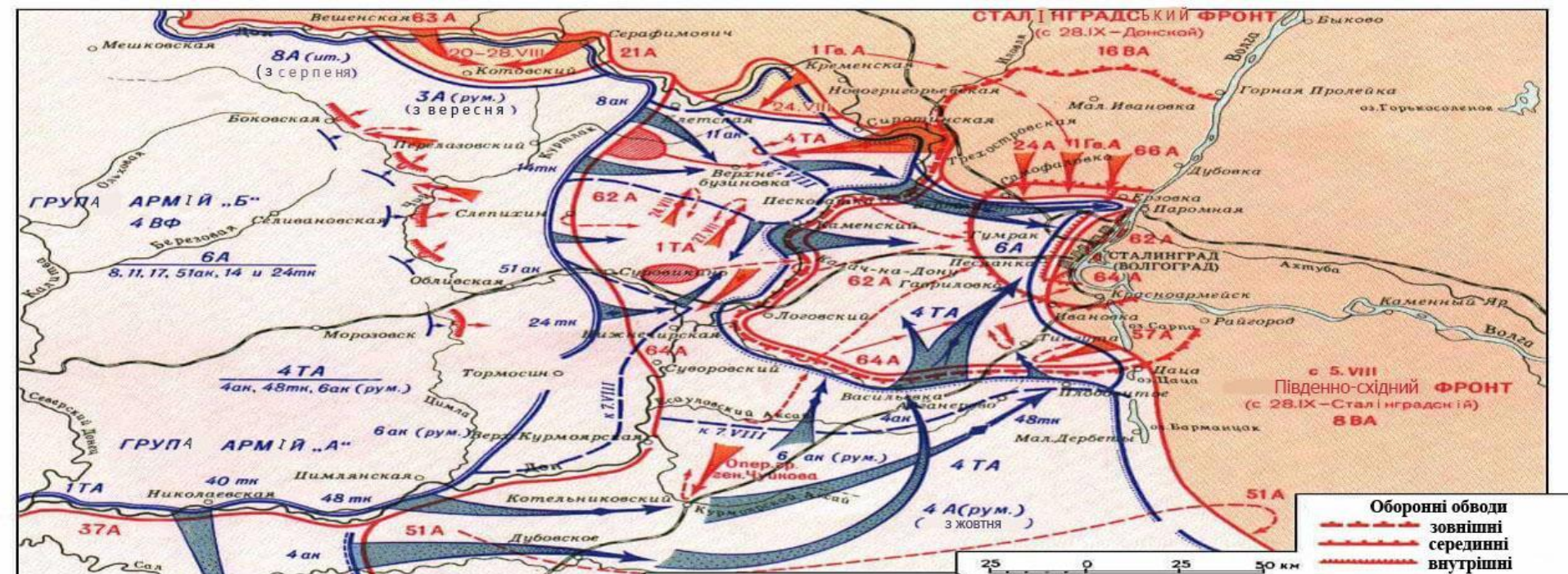
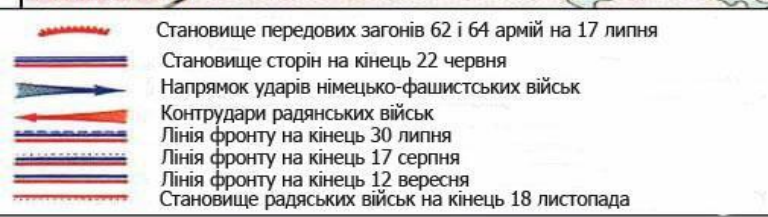

Схема 1. План до директиви Гітлера № 41 от 5 квітня 1942р

Бої в місті
13 вересня - 18 листопада 1942р.

«Антифриз» - епізод Сталінградської битви, операція ПДВ РКЧА по терміновій доставці антифризу для механізованих з'єднань, які приймали участь в операції «Уран», яка проводилась з 12 до 16 листопада 1942 року. Це перша крупна військово-транспортна операція, проведена з використанням транспортних планерів.

З лютого по серпень 1942 року було сформовано 2 окремих авіаційних планерних полків у складі літаків – буксировщиків та планерів.

За час проведення операцій було здійснено 60 польотів та доставлено близько 50 тон антифризу. Втрати при проведенні операції 3 літака – буксировщика і 10 планерів.

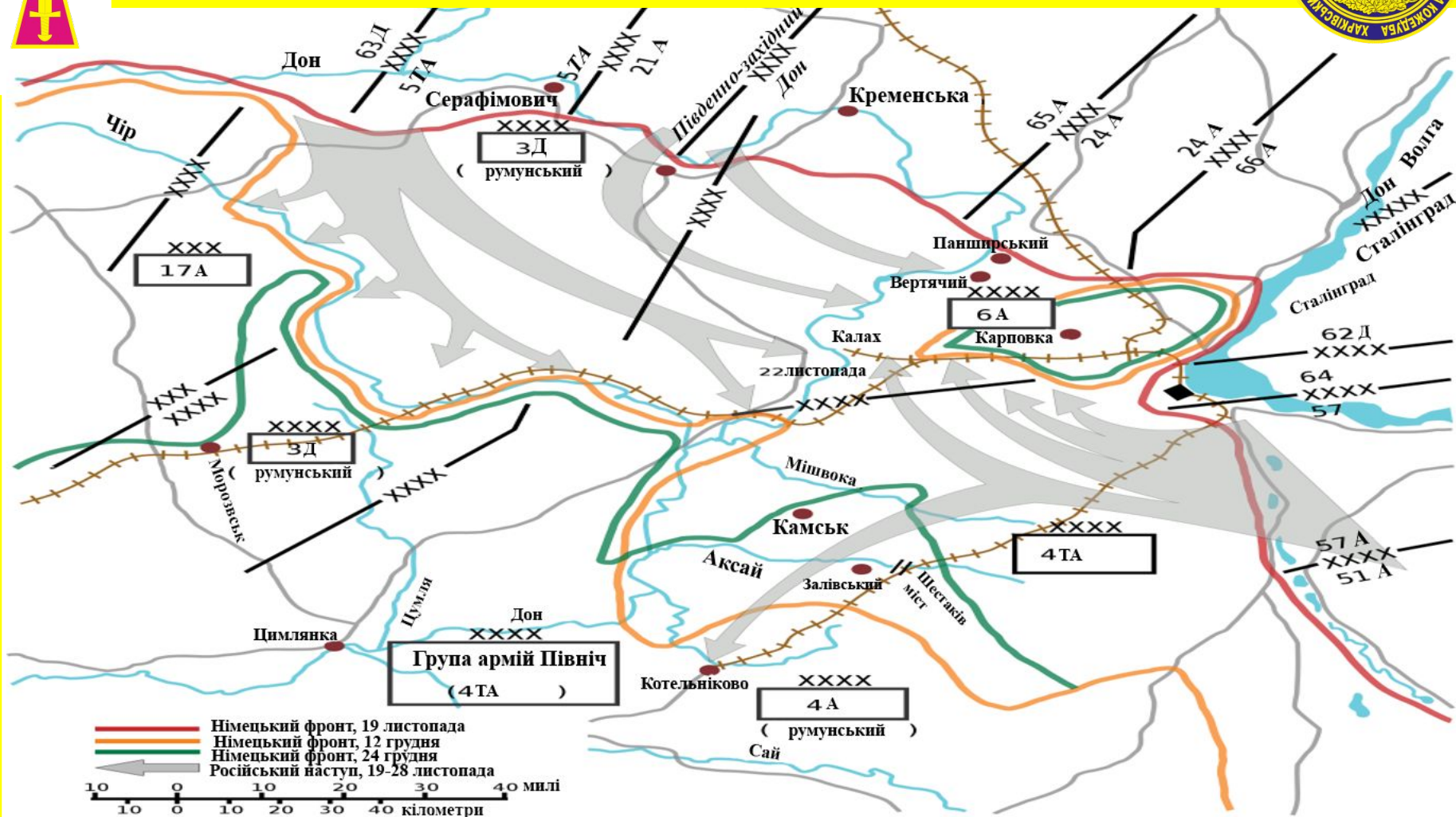

19 листопада 1942 року Червона армія розпочала операцію «Уран». Наступаючі радянські війська під командуванням генерала Миколи Ватутіна, склалися з трьох повних армій: 1-ї гвардійської, 5-та танкової і 21-ї армій.

Наступ радянських військ

91000 втомлених, хворих і голодуючих німців були взяті в полон. Серед ув'язнених було 22 генерали. В оточення потрапило від 250 000 до 290 000 солдатів країн Осі (за радянськими даними: 330 000).

Обидві воюючі сторони зазнали важких втрат. Крім того, нацистська Німеччина втратила багато військової техніки, запасів палива і престиж серед своїх союзників. **За час проведення Сталінградської битви частини 8 ПА провели більш ніж 55 тис. бойових вильотів. Радянські льотчики приймали участь у 1187 повітряних боях, знищили більше 1850 літаків, в тому числі на аеродромах. Втрати склали 1400 бойових машин і 1116 льотчиків.**

4. Курська битва

Курська битва

5 червня – 23 серпня 1943 року

Курська битва - кількістю та умінням

Середній танк Т-34-76

- 4
- 25,6
- 30/50
- 500
- 54
- 36
- 300
- 250

Пушка 76-мм або зразка 1940 Ф-34,
 кулемет ДТ 76-мм Ф-34 та 7,62-мм

Тяжкий танк MARK IV «Черчилль»

- 5
- 39,6
- 101
- 350
- 27
- 17
- 144
- 170

Пушка 57-мм або 40-мм,
 два кулемет 7,62-мм

ЛЕГКИЙ ТАНК Т-70

- 2
- 9,2/9,8
- 35-45
- 2 по 70
- 42
- 25
- 450
- 360

Пушка 20-К 45-мм,
 кулемет 7,62-мм

Тяжкий танк «ТИГР» PZ.KPFW VI (Т-6)

- 5
- 57
- 100
- 650
- 38
- 16
- 140
- 110

Пушка KWK 88-мм 36L/56,
 два кулемет MG 34 7,92-мм

Середній ТАНК PZKPFW IV (Т-4)

- 5
- 24,6
- 50
- 300
- 40
- 20
- 210
- 130

Пушка: KWK 75-мм 40L/43 або L/48,
 два кулемет 7,92-мм

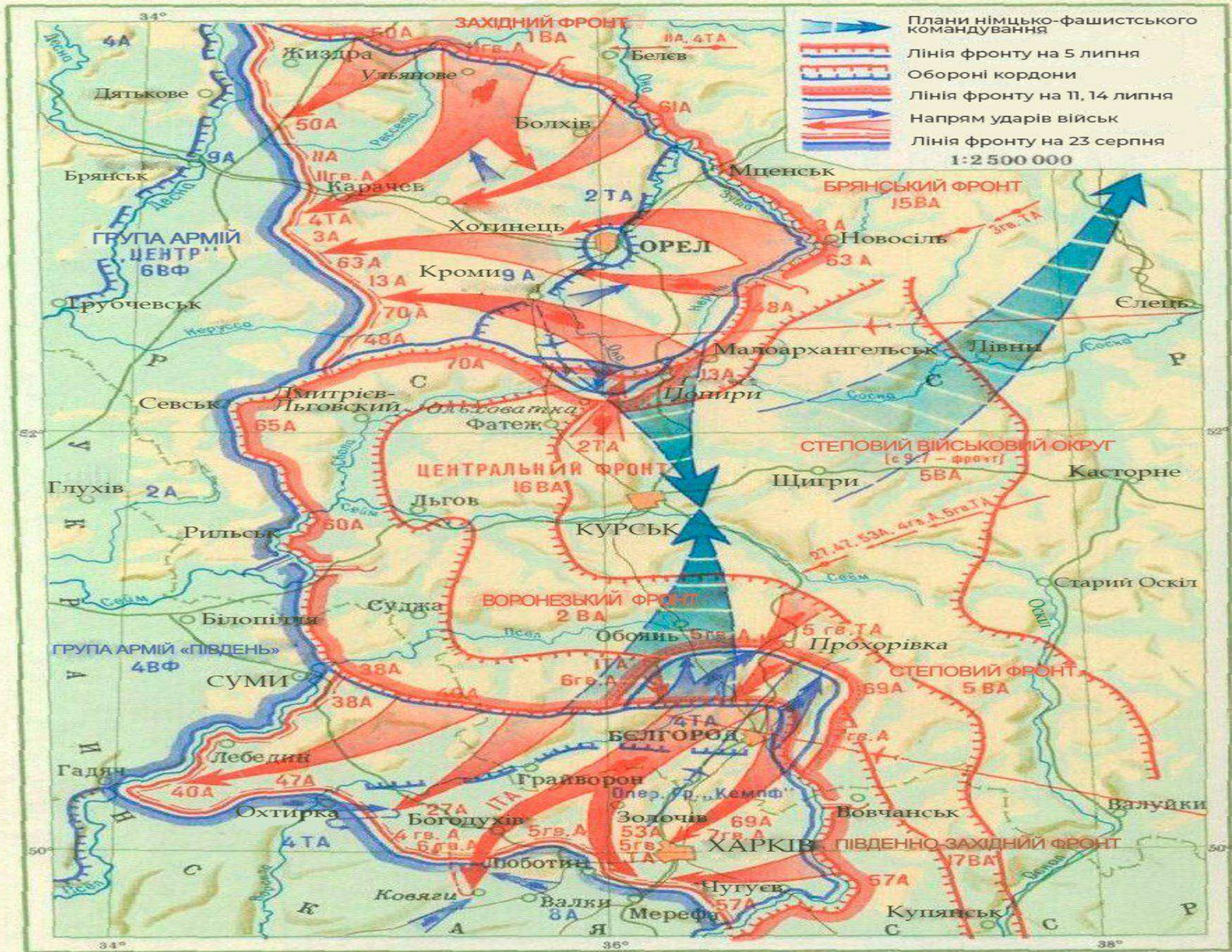
Середній ТАНК PZ.KPFW.III (Т-3)

- 5
- 19/22,5
- 13/52
- 320
- 35/40
- 15
- 165
- 95

Пушка 37-мм пізніше 50-мм,
 три кулемета MG-34 7.92-мм

КУРСЬКА ВИТВА. 5 липня - 23 серпня 1943 р

12 липня у районі залізничної станції Прохоровка за 56 кілометрів на північ від Белгорода відбулася велика стрічна танкова битва Другої світової війни — битва між наступаючим танковим угрупованням німців (оперативна група «Кемпф») і радянськими військами, що наносили контрудар.

13 липня війська Західного і Брянського фронтів прорвали німецьку оборону. 16 липня німецьке командування розпочало відведення своїх головних сил. До 18 липня війська правого крила Центрального фронту повністю ліквідували клин супротивника на курському напрямку. Цього ж дня в битву були введені війська Степового фронту, які почали переслідування відступаючого супротивника.

Розвиваючи наступ, радянські сухопутні війська, підтримані з повітря ударами сил 2-ї і 17-ї повітряних армій, а також авіацією дальньої дії. За даними радянських джерел, вермахт втратив понад 500 тисяч солдатів і офіцерів, 1,5 тисячі танків, більше 3,7 тисяч літаків, 3 тисяч гармат. Втрати радянських військ перевершили німецькі: вони склали 863 тис. чоловік. Під Курськом Червона Армія втратила близько 6 тис. танків.

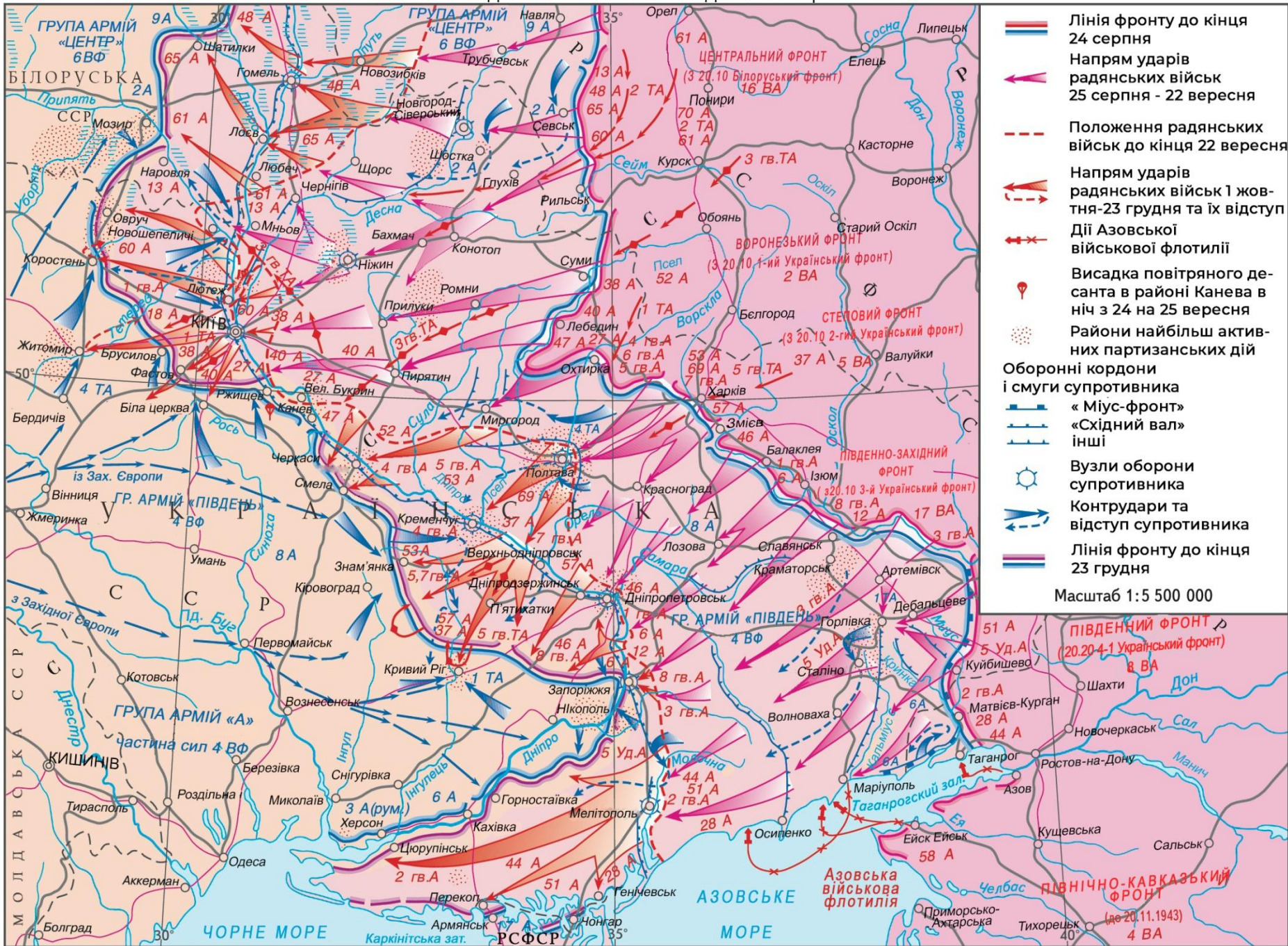

5. Битва за Дніпро. Визволення Києва

Битва за Дніпро . У боях було задіяно близько чотирьох мільйонів людей з обох сторін. Лінія фронту становила приблизно 1 400 км. В Битві за Дніпро була успішно здійснена взаємодія регулярних військ з червоними партизанами, що діяли на території України та Білорусі. За приблизними підрахунками, загальні втрати обох сторін у битві за Дніпро, сягають двох мільйонів чоловік (до 1,500,000 загиблих, поранених і полонених з радянського боку; до 600,000 — з боку противника).

БИТВА ЗА ДНІПРО. СЕРПЕНЬ-ГРУДЕНЬ 1943 р.

- Лінія фронту до кінця 24 серпня
- Напрямок ударів радянських військ 25 серпня - 22 вересня
- Положення радянських військ до кінця 22 вересня
- Напрямок ударів радянських військ 1 жовтня-23 грудня та їх відступ
- Дії Азовської військової флотилії
- Висадка повітряного десанта в районі Канева в ніч з 24 на 25 вересня
- Райони найбільш активних партизанських дій
- Оборонні кордони і смуги супротивника**
- « Міус-фронт »
- «Східний вал»
- інші
- Вузли оборони супротивника
- Контрудари та відступ супротивника
- Лінія фронту до кінця 23 грудня

Масштаб 1:5 500 000

(до 20.11.1943)
4 ВА

Наприкінці вересня 1943 року війська 1-го Українського фронту вийшли до Дніпра в районі Києва, форсували його і захопили на правому березі два плацдарми: на північ від міста — на лінії Лютіж— Вишгород і південніше — у районі Великого Букрина.

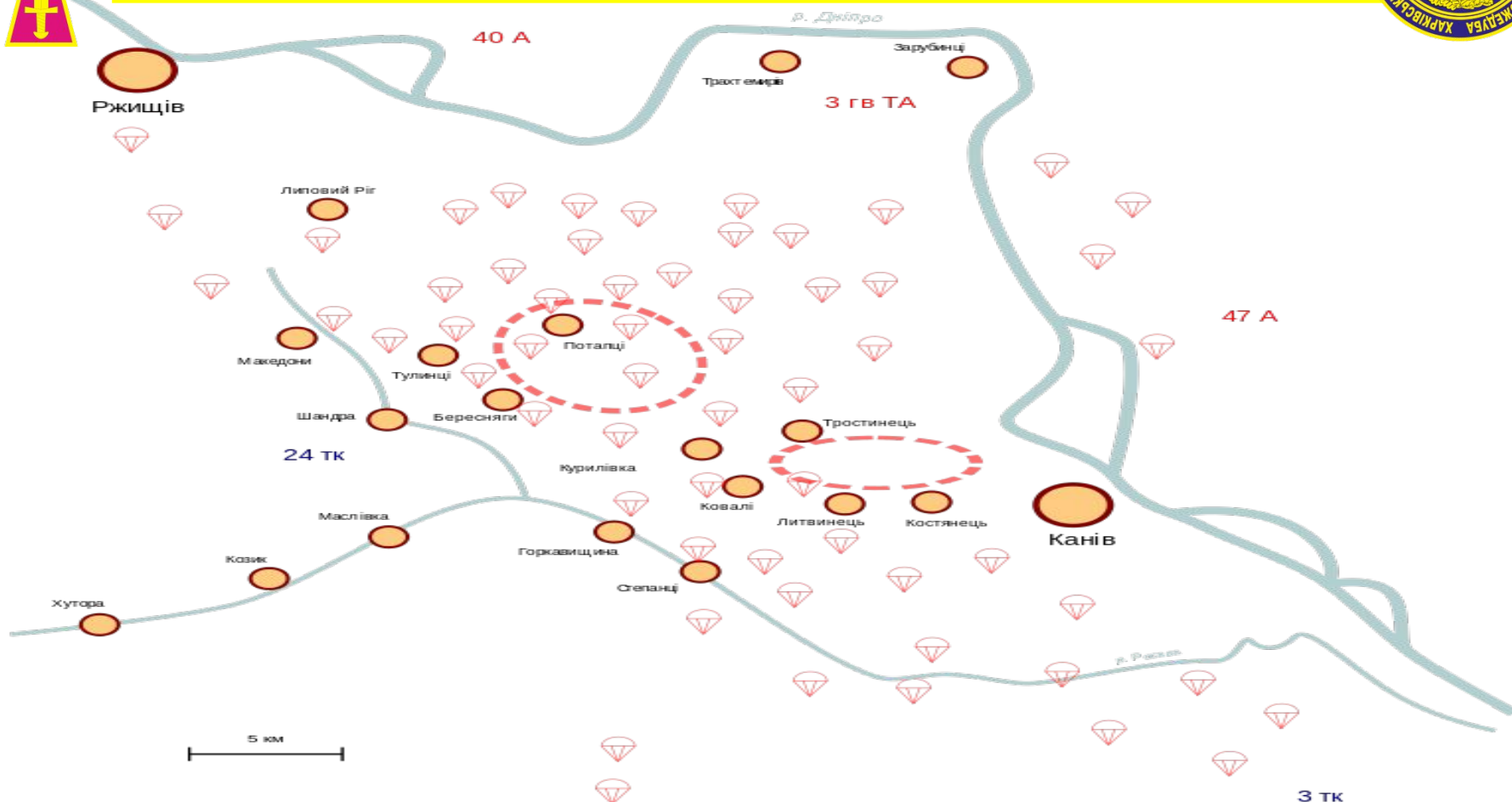

Дніпровська повітряно-десантна операція

Десантування
25 вересня 1943 року

Переяслав

заплановані місця збору десанту

місця десантування

А

радянська армія

гв ТА

радянська гвардійська танкова армія

ТК

німецький танковий корпус

Дніпровська повітряна - десантна операція

Причини провалу операції:

- льотчики не знали району десантування;
- десантування проводилось на висоті 1 - 2 тис. метрів замість 500 м (дії зенітної артилерії);
- засоби зв'язку були розподілені не правильно;
- в районі десантування німці зосереджували свій військовий резерв.

Визволення Києва.

План охоплення Києва:

- з Лютижського плацдарму (з півночі) 5-й Гв. ТК;
- з Букринського плацдарму (з півдня) 3-я Гв. ТА.

Зміни до плану:

- 3-ю Гв. ТА (40 тис. бійців) – передислокувати з Букринського плацдарму на Лютижський плацдарм;

Хід бойових дій:

5 листопада передові частини 3-ї Гв. ТА перерізали шосе Київ-Житомир;

5 листопада частини 5-го Гв. ТК вийшли на північне передмістя Києва.

У ніч на 6 листопада 1943 р. передові частини Червоної армії, долаючи незначний опір німецького ар'єргарду, вступили у майже порожнє палаюче місто.

Дякую за увагу!